

ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ ЧУЖД ЕЗИК

Изискванията за резултатите от обучението по учебния предмет чужд език определят очакваните резултати от обучението по чужд език в края на образователните етапи и степени в часовете от общообразователната подготовка. Те са разработени съобразно:

- Референтни документи на ЕС: Обща европейска езикова рамка; Европейска референтна рамка за ключови компетентности; Европейска квалификационна рамка за учене през целия живот.

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ЧУЖД ЕЗИК

- да повишава езиковата и общата култура и културата на общуване на учениците;
- да насърчава учениците да осмислят националната си идентичност в условията на езиково и културно многообразие;
- да изгражда межкултурни компетентности у учениците и да ги подготвя за общуване с други културни и езикови общности;
- да изгражда умения за самостоятелно развитие на учениците чрез: инициативност, творчество, решаване на проблеми, вземане на самостоятелни решения, критично мислене и др.;
- да развива у учениците умения за работа в екип;
- да научи учениците да използват информация от източници на чужд език;
- да използва чуждия език като средство за обучение по различни общообразователни учебни предмети;
- да изгради умения за учене, свързани с разбиране на информация, усвояване на знания и тяхното приложение в нови ситуации, извършване на анализ, синтез и оценка;
- да създаде условия за изграждане на езикови компетентности на съответния език, включващи знания, умения и стратегии за успешно общуване.

ЕЗИКОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ, ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО (ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ) И ВРЪЗКАТА ИМ С ОТДЕЛНИ КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ

1	Компетентности в областта на българския език
2	Умения за общуване на чужди езици
3	Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите
4	Дигитална компетентност
5	Умения за учене
6	Социални и граждански компетентности
7	Инициативност и предприемчивост
8	Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество
9	Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт

Уменията за общуване на чужди езици е една от основните компетентности, дефинирани в Европейската референтна рамка като ключови за лична реализация активен граждански живот и за интегриране в съвременното общество.

Обучението по чужд език във всички етапи и степени е свързано с обучението и по другите ключови компетентности.

Общообразователната подготовка по учебен предмет чужд език е неразделна част от системата на общообразователна подготовка в следните степени и етапи:

Степен	Етап	Клас
Средна степен на образование	Втори гимназиален етап	XI - XII клас
Средна степен на образование	Първи гимназиален етап	VIII - X клас
Основна степен на образование	Прогимназиален етап	V - VII клас
Основна степен на образование	Начален етап	II - IV клас

Изискванията за резултатите от обучението по учебния предмет чужд език отразяват:

- **последователността** в обучението по чужди езици в българското училище;
- **ниво** на владеење на чуждия език.

Нивото на владеење на чуждия език се отнася до задължителната подготовка.

Като следват принципа на **постижимост**, изискванията за резултатите от обучението по учебния предмет чужд език определят обема на учебното съдържание съобразно възрастовите характеристики на учениците и отразяват нивата на владеење на чужд език за съответната образователна степен.

Изискванията за резултатите от обучението по учебния предмет чужд език осигуряват равнопоставеност и интегрирано въвеждане и изграждане на четирите основни **речеви умения**: слушане, говорене, четене и писане, които са в основата на езиковите компетентности, необходими за изграждане на **умения за живот**.

Изискванията за резултатите от обучението по учебния предмет чужд език предвиждат **взаимодействие**:

- в рамките на общообразователен учебен предмет чужд език;
- между общообразователен учебен предмет чужд език и другите общообразователни учебни предмети.

Изискванията за резултатите от обучението по учебния предмет чужд език описват всяко ниво, което учениците трябва да достигнат в резултат на обучението при завършване на определена образователна степен или етап, съответстващо на нивата на владеење на чужд език **A1 - B2.1** според **Общата европейска езикова рамка**.

НИВА НА ВЛАДЕЕНЕ НА ЧУЖД ЕЗИК

ПО ОБРАЗОВАТЕЛНИ ЕТАПИ И СТЕПЕНИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ОБЩАТА ЕВРОПЕЙСКА ЕЗИКОВА РАМКА

ОСНОВНА СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ

А. Начален етап

При завършване на **начален етап** се очаква учениците да владеят изучавания чужд език на ниво **A1**.

Б. Прогимназиален етап

При завършване на прогимназиалния етап - **основната степен на образование**, се очаква учениците да владеят изучавания чужд език на ниво **A2**.

СРЕДНА СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ

А. (Изм. - ДВ, бр. 75 от 2023 г., в сила от 01.09.2023 г.) Първи гимназиален етап

При завършване на първия гимназиален етап от средната степен на образование (X клас) се очаква учениците да владеят два чужди езика на следните нива:

1. За училища с интензивно изучаване на чужд език:
 - 1.1. Интензивно изучаван в VIII клас чужд език - на ниво B1
 - 1.2. Чужд език, чието изучаване започва в IX клас - на ниво A1
2. За училища без разширено и без интензивно изучаване на чужд език:
 - 2.1. Чужд език, чието изучаване започва в VIII клас - на ниво A2
 - 2.2. Чужд език, чието изучаване започва в IX клас - на ниво A1
3. За училища с разширено изучаване на чужд език:
 - 3.1. Разширено изучаван в VIII клас чужд език - на ниво B1.1
 - 3.2. Чужд език, чието изучаване започва в IX клас - на ниво A1.

Б. (Изм. - ДВ, бр. 75 от 2023 г., в сила от 01.09.2023 г.) Втори гимназиален етап

При завършване на втория гимназиален етап на средната степен на образование (XII клас) се очаква учениците да владеят два чужди езика на следните нива:

1. За училища с интензивно изучаване на чужд език:
 - 1.1. Интензивно изучаван в VIII клас чужд език - на ниво B2.1
 - 1.2. Чужд език, чието изучаване започва в IX клас - на ниво A2
2. За училища без разширено и без интензивно изучаване на чужд език:
 - 2.1. Чужд език, чието изучаване започва в VIII клас - на ниво B1.1
 - 2.2. Чужд език, чието изучаване започва в IX клас - на ниво A2
3. За училища с разширено изучаване на чужд език:
 - 3.1. Разширено изучаван в VIII клас чужд език - на ниво B1
 - 3.2. Чужд език, чието изучаване започва в IX клас - на ниво A2.

Умение	Компетентности <i>В резултат на обучението ученикът може:</i>	Очаквани резултати
Слушане	- да разбира познати думи и изрази, свързани с конкретното му обкръжение, когато се говори бавно и ясно със стандартно произношение и характерна за езика интонация; - да следва елементарни упътвания; - да разбира общото съдържание на кратък елементарен текст; - да се ориентира в пространството, времето и цифрите.	- разбиране на общото съдържание; - разбиране на кратки, ясни указания; - разбиране на елементарни, полезни подробности.
Четене	- да разбира познати имена, думи и изрази, срещани в обичайни ситуации от ежедневието по изучени теми; - да разбира кратки електронни съобщения, картички или писма; - да разбира кратка и несложна информация, особено в случаите, когато тя е онагледена; - да търси и намира необходима информация в интернет среда; - да разбира съдържанието на елементарни текстове, като при необходимост ги препрочита.	- общо разбиране на кратки и елементарни текстове; - разбиране на несложни съобщения, указания и информация.
Говорене	При диалогична реч: - да общува по елементарен начин, подпомогнат от събеседника, който е готов да повтори бавно или преформулира казаното; - да води елементарен разговор по познати теми, като задава и отговаря на елементарни въпроси;	При диалогична реч: - комуникативно съответствие: адекватност по отношение на ситуацията, партньора; - разбираемост на произношението; - уместна употреба на лексиката;

	- да се ориентира в пространството, времето и цифрите; - да изразява свои непосредствени желания и потребности; - да установява кратък социален контакт, използвайки елементарни форми на вежливост; - да говори макар и бавно, с по-дълги паузи и с произношение и интонация, ненарушаващи разбирането; - да владее компенсаторни комуникативни стратегии. При монологична реч: - да се представя, използвайки прости изречения; - да описва в много кратък вид хора, с които общува, условията си на живот и заобикалящата среда; - да разказва посредством прости фрази за всекидневните си дейности и предпочитания; - да говори макар и бавно, с по-дълги паузи и с произношение и интонация, ненарушаващи разбирането; - да владее компенсаторни комуникативни стратегии.	- съобразяване с изучените граматични норми на езика. При монологична реч: - кратко описание; - съдържателно съответствие: адекватност по отношение на поставената задача; - уместна употреба на лексиката; - разбираемост на изказването, произношението, интонацията; - съобразяване с изучените граматични норми на езика.
Писане	- да представя накратко личните си данни във формуляр или въпросник; - да описва с елементарни изрази и фрази себе си и хора от близкото обкръжение; - да пише кратък текст за картичка, електронно съобщение или писмо, по зададени опори, като при необходимост ползва речник; - да изпълнява елементарни проекти (творчески задачи) по зададени познати и/или изучени теми.	- съставяне на елементарен писмен текст с ограничен обем думи; - уместна употреба на лексиката; - съобразяване с изучените граматични и правописни норми на езика; - умение да се ползва речник.

Умение	Компетентности <i>В резултат на обучението ученикът може:</i>	Очаквани резултати
Слушане	- да разбира най-същественото в кратки послания, обяви и съобщения, представени с ясна дикция и нормално темпо на речта, стандартно произношение и характерна за езика интонация; - да разбира често употребявана лексика и изрази, свързани с всекидневието, близкото обкръжение и др.; - да проследява кратък разговор между носители на езика, като идентифицира лицата, темата на разговора, изразените мнения и чувства; - да разбира основната информация от средствата за масово осведомяване (според личните си интереси).	- разбиране на общото съдържание; - разбиране на комуникативната насоченост на събеседника (цел, адресат); - разбиране на конкретни подробности, които носят важна информация.
Четене	- да определя темата и извлича основната информация от ограничени по обем писмени текстове със стандартен език; - да се ориентира и открива необходимата полезна информация в обяви, проспекти, реклами, менюта, разписания, указания за ползване и действие и др.; - да разбира кратки писма и електронни съобщения, определяйки изразените в тях намерения и чувства; - да търси и намира необходима информация в интернет среда; - да се ориентира в несложни текстове с помощта на илюстративен материал в тях или като използва компенсаторни стратегии.	- общо разбиране на съдържанието (съществени моменти в текста); - разбиране на основната тема; - разбиране на конкретни подробности; - разбиране на комуникативната насоченост и вида на текста.
Говорене	При диалогична реч: - да общува във всекидневни ситуации, които изискват пряк	При диалогична реч:

	обмен на информация по познати теми; - да установява контакт при изпълнението на лесни и обичайни задачи и дейности; - да участва в разговор с кратки реплики, дори и да не разбира изцяло всичко, разчитайки на помощта на събеседника; - да говори макар и бавно, с паузи, с произношение и интонация, ненарушаващи разбирането; - да владее компенсаторни комуникативни стратегии. При монологична реч: - да използва набор от изречения или изрази, за да опише с прости думи семейството и познати хора, условията си на живот и обкръжаващата го среда; - да разказва за себе си, за настоящата си и предходна дейност, за бъдещите си планове; - да изразява накратко своя преценка или мнение по познати теми; - да говори макар и бавно, с паузи, с произношение и интонация, ненарушаващи разбирането; - да владее компенсаторни комуникативни стратегии.	- съдържателно съответствие по отношение на поставената задача; - комуникативно съответствие: адекватност по отношение на ситуацията, партньора; - уместна употреба и разнообразие на лексиката; - разбираемост на изказването: произношение, интонация, гладкост; - граматична коректност. При монологична реч: - описание, кратък разказ; - съдържателно съответствие: адекватност по отношение на поставената задача; - уместна употреба и разнообразие на лексиката; - разбираемост на изказването: произношение, интонация, гладкост; - граматична коректност.
Писане	- да формулира кратки съобщения и бележки; - да попълва формуляри; - да пише писмо или електронно писмо с цел покана или молба, извинение, отказ, изразяване на благодарност и др., използвайки несложни изрази и връзки; - да описва накратко събитие от личния си житейски опит; - да съставя кратък текст по зададени опори; - да изпълнява проекти (творчески задачи) по зададени теми.	- съответствие на вида, структурата и съдържанието на текста с поставената задача; - уместна употреба и разнообразие на лексиката; - съобразяване с граматичните и правописните норми.

НИВО В1

Умение	Компетентности В резултат на обучението ученикът може:	Очаквани резултати
Слушане	- да разбира несложни текстове на стандартен език по познати теми; - да разбира общия смисъл на несложни текстове от по-широки области на обществения живот, с общо употребявана лексика и с нормално темпо на говорене, като при необходимост използва компенсаторни стратегии; - да разбира общия смисъл на информация от средствата за масово осведомяване; - да извлича обща информация и необходими подробности от текстове на стандартен език по познати теми.	- разбиране на общото съдържание; - разбиране на основна информация; - разбиране на подробности от текста; - намиране на конкретна информация в текста; - разбиране на комуникативната насоченост на събеседника (цел, адресат).
Четене	- да разбира текстове на стандартен език на познати теми и извлича основна информация и конкретни подробности; - да разбира текстове (художествени и научнопопулярни) на теми от ежедневието и по актуални събития; - да разбира обяснения, описания, инструкции и др.; - да разбира описания на събития, чувства и желания в лична кореспонденция; - да търси и намира необходима информация в интернет среда; - да се ориентира в текстове и с помощта на ограничен илюстративен материал, като използва компенсаторни стратегии.	- общо разбиране на съдържанието; - разбиране на основна тема; - разбиране на подробности на текста; - разбиране на комуникативното намерение на автора (цел, адресат); - намиране на конкретна информация при четене.

Говорене	При диалогична реч: - да води разговор по познати теми, дори понякога да прави паузи, за да обмисля и коригира казаното; - да изразява и реагира на чувства (удивление, щастие, тъга, интерес, безразличие т.н.); - да изразява лично мнение при общуване; - да се справя в речеви ситуации от ежедневието по познати теми; - да говори относително гладко, без големи паузи, с произношение и интонация, близки до стандартните; - да владее компенсаторни комуникативни стратегии. При монологична реч: - да представя информация по дадена тема, като успява да открие най-важното; - да описва случки, събития и преживявания, като използва думи и изрази от изучените теми; - да преразказва устно кратки текстове; - да обяснява и да посочва причините за своите планове и намерения; - да прави кратка презентация на позната тема; - да говори относително гладко, без прекалено големи паузи, с произношение и интонация, близки до стандартните; - да владее компенсаторни комуникативни стратегии.	При диалогична реч: - съдържателно съответствие по отношение на поставената задача; - комуникативно съответствие: адекватност по отношение на ситуацията, партньора; - уместна употреба и разнообразие на лексиката; - разбираемост на изказването: произношение, интонация, гладкост; - съобразяване с граматичните норми на езика. При монологична реч: - съдържателно съответствие по отношение на поставената задача; - уместна употреба и разнообразие на лексиката; - разбираемост на изказването: произношение, интонация, гладкост; - съобразяване с граматичните норми на езика.
Писане	- да създава описателни и повествователни текстове на теми от ежедневието и/или по познати и актуални теми; - да създава кратки информативни текстове; - да попълва формуляри, анкети и др. с изискване за подробна информация, излагане на лично мнение или натрупан опит; - да разработва проекти (творчески задачи) по познати теми, като ползва различни източници; - да води лична кореспонденция, като описва събития и впечатления; - да разказва/преразказва история.	- съответствие на вида, структурата и съдържанието на текста с поставената задача; - спазване на изискванията на съответния жанр; - спазване на логическата свързаност и последователност на изложението; - уместна употреба и разнообразие на лексиката; - съобразяване с граматичните и правописните норми на езика.

Умение	Компетентности <i>В резултат на обучението ученикът може:</i>	Очаквани резултати
Слушане	- да разбира несложни текстове на стандартен език по познати теми; - да разбира общия смисъл на несложни текстове от по-широки области на обществения живот, с общоупотребявана лексика и с нормално темпо на говорене, като при необходимост използва компенсаторни стратегии; - да разбира общия смисъл на информация от средствата за масово осведомяване (според личните си интереси); - да извлича обща информация и необходими подробности от текстове на стандартен език по познати теми.	- разбиране на общото съдържание; - разбиране на основна информация; - разбиране на подробности от текста; - намиране на конкретна информация в текста; - разбиране на комуникативната насоченост на събеседника (цел, адресат).
Четене	- да разбира текстове на стандартен език на познати теми и извлича основна информация и конкретни подробности; - да разбира текстове (художествени и научнопопулярни) на теми от ежедневието; - да разбира обяснения, описания, инструкции и др. и с помощта на речник; - да разбира описания на събития, чувства и желания в лична кореспонденция; - да търси и намира необходима информация в интернет среда; - да се ориентира в текстове и с помощта на ограничен илюстративен материал, като използва компенсаторни стратегии.	- общо разбиране на съдържанието; - разбиране на основна тема; - разбиране на подробности на текста; - разбиране на комуникативното намерение на автора (цел, адресат); - намиране на конкретна информация при четене.

Говорене	При диалогична реч: - да води разговор по познати теми, дори понякога да прави паузи, за да обмисля и коригира казаното; - да изразява и реагира на чувства (удивление, щастие, тъга, интерес, безразличие и т.н.); - да изразява лично мнение при общуване, като изразява съгласие или несъгласие; - да се справя в речеви ситуации от ежедневието по познати теми; - да говори относително гладко, може и с по-големи паузи, с произношение и интонация, близки до стандартните; - да прилага компенсаторни комуникативни стратегии. При монологична реч: - да дава информация по дадена тема, като успява да открие най-важното; - да описва случки, събития и преживявания, като използва думи и изрази от изучените теми; - да преразказва устно кратки текстове; - да посочва причини за свои планове и намерения; - да прави кратка презентация на позната тема; - да говори относително гладко, може и с по-големи паузи, с произношение и интонация, близки до стандартните; - да владее компенсаторни комуникативни стратегии.	При диалогична реч: - съдържателно съответствие по отношение на поставената задача; - комуникативно съответствие: адекватност по отношение на ситуацията, партньора; - уместна употреба и разнообразие на лексиката; - разбираемост на изказването: произношение, интонация, гладкост; - съобразяване с граматичните норми на езика. При монологична реч: - съдържателно съответствие по отношение на поставената задача; - уместна употреба и разнообразие на лексиката; - разбираемост на изказването: произношение, интонация, гладкост; - съобразяване с граматичните норми на езика.
Писане	- да създава описателни и повествователни текстове на теми от ежедневието; - да създава кратки информативни текстове; - да попълва формуляри, анкети и др. с изискване за подробна информация, излагане на лично мнение или натрупан опит; - да разработва проекти (творчески задачи) по познати теми, като ползва различни източници; - да води лична кореспонденция, като описва събития и впечатления; - да разказва/преразказва история.	- съответствие на вида, структурата и съдържанието на текста с поставената задача; - спазване на изискванията на съответния жанр; - спазване на логическата свързаност и последователност на изложението; - уместна употреба и разнообразие на лексиката; - съобразяване с граматичните и правописните норми на езика.

Умение	Компетентности <i>В резултат на обучението ученикът може:</i>	Очаквани резултати
Слушане	- да разбира сравнително сложни текстове на стандартен език при нормално темпо на говорене; - да разбира текст или разговор по познати теми в дадена професионална област от различни житейски ситуации (може да използва компенсаторни стратегии); - да разбира основната и конкретна информация от телевизионни и радиопредавания, интервюта, дискусии, пиеси, както и филми на стандартен език; - да разбира основните идеи на сравнително сложни текстове на по-абстрактни теми; - да използва различни стратегии при разбиране на текста; - да разбира най-общо съдържащата се в текста имплицитна информация.	- общо разбиране на съдържанието (съществени моменти в текста); - разбиране на основната тема; - разбиране на подробности от текста; - разбиране на комуникативното намерение на говорещия (цел, адресат); - разбиране на имплицитна информация.
Четене	- да разбира основната идея и важността на съдържанието на новини, статии и репортажи по теми, свързани с неговите интереси или актуални за обществото; - да разбира с помощта на речник текстове по теми от областта на изкуството и културата и да прави обобщение на основните моменти; - да разбира лична и официална кореспонденция и с помощта на речник; - да търси и намира информация в интернет среда; - да разбира най-общо съдържащата се в текста имплицитна информация.	- общо разбиране на съдържанието; - разбиране на основната тема; - разбиране на подробности от текста; - разбиране на имплицитна информация; - разбиране на комуникативното намерение на автора (цел, адресат).
Говорене	При диалогична реч: - да води разговор при активно и равностойно участие в общуването, като използва изучен набор от изразни средства;	При диалогична реч: - съдържателно съответствие по отношение на поставената задача;

	- да обменя фактологична информация по теми, свързани с неговите интереси - да изразява емоции и отношение към определени събития и преживявания; - да аргументира мнението си; - да говори сравнително гладко, с по-малки паузи, с произношение и интонация, близки да стандартните; - да владее компенсаторни комуникативни стратегии. При монологична реч: - да представя ясна и подробна информация, свързана с интересующите го области; - да описва подробно случки, събития и преживявания и изразява лично мнение; - да разказва сюжета на филм или пиеса; - да изразява и обосновава свое мнение/становище по даден проблем/въпрос; - да подготвя и прави презентации; - да говори сравнително гладко, с по-малки паузи, с произношение и интонация, близки да стандартните, като използва изучен набор от изразни средства; - да владее компенсаторни комуникативни стратегии.	- комуникативно съответствие: адекватност по отношение на ситуацията, партньора; - лексика и фразеология: уместна употреба и богатство на използваните средства; - разбираемост на изказването: произношение, интонация, гладкост; - съобразяване с граматичните норми на езика. При монологична реч: - съдържателно съответствие по отношение на поставената задача; - комуникативно съответствие: адекватност по отношение на ситуацията, партньора; - съответствие на вида текст; - лексика и фразеология: уместна употреба и богатство на използваните средства; - разбираемост на изказването, произношение, интонация, гладкост; - съобразяване с граматичните норми на езика.
Писане	- да пише ясни и подробни текстове по разнообразни и/или изучавани теми; - да пише резюме на текст; - да обобщава информация от различни източници; - да води официална кореспонденция; - да разработва проект (творческа задача) по зададена тема, като използва различни източници; - да участва в диалогична писмена комуникация (чат, скайп, вайбър и др.) - да описва реални или въображаеми събития; - да описва чувства, лични преживявания и отношения.	- съответствие на вида, структурата и съдържанието на текста с поставената задача; - лексика и фразеология - уместна употреба, богатство на използваните средства; - съобразяване с граматичните и правописните норми на езика.

